

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Juris Canonici Theoria Et Praxis, Ad Forum Tam
Sacramentale quàm contentiosum, tum Ecclesiasticum,
tum Seculare**

Cabassut, Jean

Lugduni, 1698

XX. De quibusdam hæreditariis obligationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62355)

I X. Si sit dubium an aliquod tributum sit iustitiæ conforme, an non judicandum potius est in favorem Principis aut Reipublicæ quæ illud imposuit, quia possessio in omni superioritate stat pro jure superiorum, quibus jubentibus tenentur inferiores obtemperare, nisi de legis aut iussionis iustitia sit evidentia, aut certè tam gravis præsumptio, ut pro certitudine haberi queat, ut quum sapientes viri qui norunt Reipublicæ statum, judicant vectigal esse iniquum, ut inquit Lessius. Eo verò casu nihil obstat quod vectigalis exactor qui bona fide exigit, sua jura hac in parte amitteret: tum quia in conductione publicarum exactionum, & earum pretii assignatione ratio habetur eorum qui vectigal fraudaturi sunt: tum etiam quia id compensatur multis & poenis quibus fraudantes deprehensi afficiuntur; tum præcipue, quia secundum rectum & iustitiæ & charitatis ordinem nemo tenetur cum jactura proprii juris alterius rebus consulere. Certè ipsas etiam gabellas quæ super victualibus, & ad usum familiæ necessariis imponuntur, posse justificari, & ad earum solutionem pauperes quoque teneri non est dubium, quando gravis Reipublicæ necessitas ad hoc remedium adigit, cui alia remedia sufficienter mederi non possunt, quia scilicet membra Reipublicæ tenentur pro communi bono, si necesse sit, omnes opes suas, ipsamque adeo vitam exponere. Ita docent illi ipsi Authores qui hoc genus tributi maxime reprobant. Ita S. Antoninus 2. parte, tit. 1. cap. 13. §. 9. Navarra in Manuali, cap. 17. num. 202. Lessius lib. 2. cap. 33. dub. 7.

CAPUT XX.

De quibusdam hereditariis obligationibus.

I. **RCENTUR** Canonico simul & civili Jure spurii ab hereditate paterna, sive ab intestato, sive ex testamento, cap. *Restituta*, qui filii sint legitimi, & l. *licet*, Cod. de natural. libet. quæ lex sola permittit spuriis relinqui à patre alimenta, eorumque excludit ab omni paterno beneficio, solis exceptis necessariis alimentis, sive ex contractu inter vivos, sive ex testamento, sive ab intestato. Huc pertinet novella 74. cap. 6. Eadem adstruunt Covarruvias de matrimonio parte 2. cap. 8. §. 5. num. 5. Julius Clarus de testam. quæst. 31. alique communiter. Hoc differunt spurii à naturalibus, quia spurii sunt quotquot nati sunt ex parentibus habentibus impedimentum dirimens matrimonium tempore conceptionis & natiuitatis, cujusmodi sunt nati ex conjugato & soluta, vel nati ex Monacho, vel ex Clerico in sacris & soluta. At verò nati extra matrimonium ex personis carentibus omni dirimente impedimento

mento dicantur filii naturales. Ubi verò ex ignorantia existentis alicujus impedimenti dirimentis fuisset bonâ fide contractum in facie Ecclesiæ matrimonium, proles inde nata censenda esset legitima, cap. *Peruenit*, & cap. *Ex tenere*, qui fil. sunt legit. Covarruvias & Bonacina.

II. Quæritur utrum coheredes ejus usurarii qui opes reliquit partim justè, partim injustè acquisitas, teneantur singuli in solidum restituere, an verò ex parte pro rata uniuscujusque obventione? Respondeo in primis, ubicumque tota hæreditas constat ex malè acquisitis, singulos hæredes teneri, non utique in solidum, sed tamen in illud totum quod singulis obvenit de hæreditate: quinimò ipsos etiam legatarios; non enim eis licet cum injusto alterius damno locupletari: neque testator potuit plus juris in illos transferre quàm ipse habebat. Sed ubi alia quoque superlunt bona justè acquisita, censendum est obligationem restituendi debere inter hæredes dividi pro rata partium his obvenientium; neque hanc obligationem restituendi ullo modo extendi ad legatarios, dummodo bona hæredibus obvenientia ad integrè restituendum sufficiant. Hoc tamen limita, si res ipsa alteri debita fuerit legata secundum propriam substantiam ac in propria specie, ut loquuntur Jurisperiti; seu ut cum Philosophis loquar, in individuo, ut prædium, aut mobile alienum. Generaliter porò tenetur hæres ad omnia onera defuncti, l. *Sanctimus*, C. de jure deliber. Plures autem hæredes non teneri sigillatim restituere in solidum, ratio suadet, quia earum onerantur restituere quatenus commodum percipiunt. At verò commodum non nisi in partem accipiunt. Igitur in partem quoque restituere singuli astringuntur. Ita docent Covarruvias lib. 3. var. resol. cap. 7. Soto lib. 6. de justitia, quæst. 1. art. 4. Medina quæst. 4. de usuris, & plerique alii quos citat & sequitur Bonacina de contractib. disp. 3. quæst. 3. puncto 5. n. 14. Nullatenus autem tenentur legatarii ubi hæreditatis bona sufficiunt, nisi cum res alterius in specie propria legata fuerit. Sed si non sufficit hæreditas, supplere debent legatarii ad integram restitutionem.

III. Hæres & defunctus censentur in Jure una eademque persona, l. *Hæres*, D. de usufructu. Et sicut hæres succedit in jura, ita & in onera realia defuncti, l. *Hæres in omne* 37. D. de acquir. hæred. eaque ratione persolvere tenetur defuncti realia debita quantum ferre possunt vires hæreditatis, facto per ejus diligentiam inventario facultatum omnium hæreditatis: quod si omiserit, edicit lex ult. C. de jure deliber. compellendum esse ad integram restitutionem etiam ultra hæreditatis vires.

IV. Hæres tenetur in conscientia obtemperare voluntati quam defunctus testamento suo expressit, ut faciat quod sibi dictum fuerit à Confessario: & debet fidem Confessario adhibere quantum verisimile est testatorem Confessario mandasse. Et ubi nihil tale fuisset in testamento mandatum, si tamen Confessarius proferat schedulam privatam defuncti propria ejus manu signatam, quâ mandet fieri aliquid vel dari ad piam causam,

V V u u vel

vel ad satisfactionem conscientiae defuncti, dummodo constet hanc fuisse deliberatam defuncti voluntatem, tenetur haeres hanc testatoris voluntatem adimplere, Menochius, Covarruvias & alii quos citat & sequitur Bonacina de contractib. disput. 3. quaest. 1. puncto 3. num. 17. & quaest. 17. punct. 7. num. 5.

V. Etsi per l. *Hac consultiſſima*, C. de testament. in testamento septem testes rogati, liberi, puberes, & virilis sexus requirantur; in favorem tamen militum statuitur l. *Milites*, C. de milit. testam. & l. *Divus*, D. eod. tit. in militari testamento duos posse testes sufficere. Cum vero non minori favore prosequenda sit dispositio ad pias causas, statutum est cap. *Relatum* 1. de testam. ultimas voluntates valere ad pias causas, etiamsi non plures quam duo, vel tres testes intervenerint. Quod autem praecedat cap. *Cum esset* 10. desiderare videtur ut fiat pia dispositio coram Parocho. Sed dictum cap. *Relatum*, nihil de Parocho dicit. Etsi vero Glossa d. cap. *Cum esset*, dicat habere locum in terris Ecclesiae, attramen Guido Papae Doctor Gallicanus quaest. 543. dicit habere quoque locum in aliis ditionibus & terris; ita tamen ut velit non aliter valere cum duobus, tribusve testibus, nisi in infirmitate gravi, & si praesentia Curati concurrat: non alio nixus fundamento, nisi verbis d. cap. *Cum esset*, quae tamen necessitatem non probant extremi morbi, aut praesentiae Curati: quae duae conditiones non apponuntur in c. *Relatum*. Sed non advertit Guido Papae dictum c. *Cum esset*, loqui de quocumque testamento etiam in causis profanis, ut valeat cum duobus testibus, modò Curatus quoque interfuerit. At verò cap. *Relatum*, non loquitur, nisi de dispositionibus ultimarum voluntatum ad pias causas, ideoque non requirit aliud in his nisi duorum testium praesentiam. Item cap. *Cum esset*, non videmus recipi ne nunc quidem in terris Ecclesiae. Caput autem *Relatum*, servatur & in terris Ecclesiae, & alibi pariter, atque adeo in Gallia, ut testatur Tiraquellus in tractatu de privilegiis causae piae, & alii Gallicani Doctores. Itaque legata pia valent, & ab haerede solvenda sunt, etiamsi relicta fuerint in testamento aliàs nullo & invalido, in quo non alii quam duo testes intervenerint. Tiraquellus dicto tractatu, privileg. 80. num. 1. Covarruvias in d. cap. *Relatum* 11. de testam. num. 2. & 3. Julius Clarus §. *Testamentum*, quaest. 6. num. 9. Charondas lib. 10. responsorum, cap. 90. Mainardus lib. 5. cap. 13. & cap. 21. Papo lib. 20. placitorum, tit. 6. art. 1. 2. & 7. Mornacius ad l. 1. D. de legat. praestand. cont. tab. Quae lex statuit favorabilia, & pia legata ac fideicommissa servanda esse etiam ex testamento illegitimo, & inofficioso, & quoad haeredis institutionem irrito. Sciendum insuper legata & fideicommissa ad pias causas immunita esse à detractione Falcidiae & Trebellianicae, Authent. *Similiter*, C. de leg. Falcid. Et licet Romanorum jure legata minimè debeantur ex non adita hereditate, l. *Quamquam*, C. de fideicom. debentur tamen pia legata etiam non adita hereditate, ut est communis Jurisconsultorum do-

Arina

Artina, Bartoli in l. 1. C. de sacros. Eccles. Speculatoris in tit. de instrum. edit. §. *Nunc aliqua*, Baldi in l. *Qui filio*, D. de hæredib. instit. & Guidonis Papæ decif. 604. & ejusdem Scholiastis Ferrerii ibidem, etiam si clausula codicillaris non fuerit testamento apposta, *Si non valet ut testamentum, valeat ut codicillus*.

VI. Filii non possunt propriam successionis partem accipere, nisi conferant bona de patre vivente à se accepta, ut donationes, dotem, aut si quid facto patri clam abstulerint, quod pater non remisit. Istas collationes Galli vocant *Rapport*, & *Rapporter*. De dote filiarum id statuitur in l. *Si maritus*, & l. *Filiam*, C. de collationib. Olim quidem non erat collationi locus, nisi quum liberi emancipati succedebant patri simul cum liberis sub potestate constitutis, l. 1. in princ. D. de collat. bonor. Sed hodie locum habet in quibuscumque sine discrimine liberis, Cujacius libro 3. observat. cap. 30. Charondas libro 3. Pandectarum, cap. 19. Idem jus obtinet in materna successionem. Guido Papæ quæst. 426. num. 5. Neque solum locus est collationi in successionebus quæ procedunt in capita, sed in iis etiam quæ procedunt in stirpes. In capita fratres simul succedunt; at verò nepotes ex avo in stirpes, si succedant & hæreditatem dividant cum patris. Non patris, utpote filii ejus cujus dividitur hæreditas, succedunt singuli in capita, & alter eorum defunctus frater successisset cum eis pariter pro suo capite; sed ejus filii qui eum repræsentant, succedunt in stirpes: quantumvis enim plures numero sint, non alia debetur eis successionis pars quam quæ ipsorum patri obvenisset, si superstes esset, eaque sola inter ejus liberos dividitur. Et si patri horum quidquam donatum ab istorum avo fuerat, aut si avus in nepotes contulerat, id omne conferri debet in portionem successionis eorum cum eorundem patris, l. *Illam*, C. de collationib. & Bartolus ibid. num. 4. Corrasius in centur. cap. ult. Papo lib. 20. Placitorum, tit. 1. artic. 22. & lib. 21. tit. 7. artic. 8.

VII. Cum olim Jure Codicis & Digestorum collatio inter hæreses testamentarios non admitteretur, nisi hoc testator expressisset, alioqui enim censebatur remittere, ac velle ut quod in aliquem ex liberis contulerat, illi filius id præcipuum haberet, quod Gallicè dicimus, *le tint en préciput*, l. *Pomponius* 35. D. famil. ercisc. l. 1. & l. *Filia dotem*, & l. *Filiam*, C. de collat. nunc temporis Jure Novellarum collatio indifferenter facienda est inter hæreses, sive testamentarios, sive ab intestato succedentes, nisi testator oppositum expresserit. Novella 18. cap. *Illud quoque* 6. & Authent. *Ex testamento*, C. de collat. Quoniam incertum est ne forsan testator oblitus datum, aut mortis perturbatione angustiatum hujus rei non sit recordatus, dicto cap. *Illud quoque* 6. Nec solum res data conferenda est, sed etiam fructus inde percepti, l. *Filius*, §. *Filia*, D. de collat. bonor. Lucius lib. 8. Placitorum, tit. 1. art. 7. Papo lib. 21. Placitorum, tit. 7. artic. 1. & 4. Charondas lib. 3. Pandectarum, cap. 19. Ranchinus decif. 1. pag. 371. concl. 7.

V V u u 2

VIII. Impe

VIII. Imperiales leges, necnon Regum Galliae Edicta sedulo providerunt, ne per secundas nuptias liberi ex anteriore matrimonio suscepti bonis sibi competentibus frustrarentur, sive inter vivos, sive causa mortis, aut per ultimas voluntates disponentibus aliter ipsorum parentibus, sive viris, sive foeminis ad secunda vota transeuntibus; ut scilicet teneantur reservare filiis ex anteriore conjugio natis, aut uni eorum lucra omnia ex priore matrimonio quaesita, l. *Femina*, Cod. de secundis nupt. Verum Athent. *Lucrum*, Cod. eod. adimit libertatem eligendi inter filios prioris matrimonii, & sancit lucrum ex primis nuptiis aequaliter esse inter liberos prioris conjugii distribuendum. Leo quoque & Anthemius per legem *Hac edictali*, Cod. eod. constituunt, sive virum, sive foeminam transeuntem ad secunda vota, non posse transferre ad secundum conjugem de propriis bonis majorem portionem, quam ei cui minimum reliquerit ex prioribus filiis suis, ne horum aliquis prius habeat quam vitricus aut noverca, sive donationis, sive ultimae voluntatis titulo. Ejusdem legis §. *His illud*, decernitur matrem secundò nubentem rerum mobilium sibi de prioribus nuptiis obtenturam habere commodum & usumfructum, nec posse quidquam ex eis alienare. Similiter & de immobilibus, quorum habet usumfructum, manent penes liberos ex priore matrimonio editos proprietate: quæ tamen redibit ad matrem, si filios omnes mori contingat. Hac eadem in Gallia sancit Franciscus II. Edicto anni 1560. quod vocant *Edict des veuves*, quod per æquè disponit de secundis matrimoniis, tam quoad maritos quam quoad uxores: & legi Imperatoriae hoc addit, ne liceat uxori relinquere secundo marito, aut ne possit maritus conferre secundæ uxori plusquam contulerit de propriis, nec ex priore matrimonio quaesitis bonis alicui natorum ex priore conjugio liberorum, non tantum in favorem secundi conjugis, sed neque in favorem liberorum ex secundo matrimonio susceptorum, aut etiam propriorum cognatorum. Lege quoque Mosaica cautum erat, ne jure primogenitorum arbitrio patris frustrari possent priores nati liberi, si pater affectu nimio in alteram uxorem propensior esset erga susceptos ex hac natos. Deuter. 21. vers. 25.

IX. Successit deinde Caroli IX. Edictum, quod vocant *Edict des meres*, anni 1567. toto regno vigens, quo matres ad filiorum successionem non admittuntur. Hac Regia Constitutio providens ne opes ad alienam familiam traducantur, hoc unum matribus permittit, ut succedant in bona mobilia, & in aliunde quam ex paternis facultatibus quaesitarum rerum proprietatem, & præterea in usumfructum dimidiæ partis immobilium bonorum, quæ ad liberos defunctos pertinerant. Inter mobilia porro recensentur numeratæ pecuniæ, nullatenus verò capitalia censuum, sive pensionum. De cætero illas excludit à successione, & dominio earum facultatum, quas defuncti liberi nati fuerunt ex opibus paternis, sive in linea recta patrum & avorum, sive in collaterali patruorum, aut consobrinorum.

rum : ad quas tamen vocantur matres jure scripto Romanorum.

X. Imperatores Gratianus & Valentinianus l. 1. Cod. de secundis nupt. mulieres intra annum luctus iteratò nubentes spoliant bonis omnibus quæ prior maritus sive hæreditate, sive fideicommissò, sive legato, sive donatione mortis causâ illis contulerat. Neque eis permittunt posteriori marito, sive dotis, sive testamenti nomine ultra tertiam bonorum suorum partem relinquere; easque lex eadem perpetuâ notat infamiâ, quam tamen Canones abstulerunt, cap. penult. & cap. fin. de secundis nupt. Viris tamen secundas nuptias ineantibus nullum tempus ad luctum, nullaque pœna indicitur. In Gallia verò mulier intra annum luctus nubens nulla quidem infamiæ labe notatur, sed tamen omnibus sibi relictis à marito defuncto bonis excidit atque adeò ab ejus propter nuptias donatione.

XI. Ab intestato vocantur ad successionem legitimi hæredes, primum descendentes, his deficientibus ascendentes, & horum defectu collaterales. In descendentiâ successione illi qui sunt simul in uno proximior gradu succedunt in capita; sed horum filii jure paternæ representationis succedunt in stirpes, si sint eorum patrum superstitēs. Exempli causâ decessit aliquis filium relinquens superstitem, & duos nepotes ex altero præmortuo filio: filius superstes hæreditabit ex semisse, seu media parte; duo verò nepotes alteram medietatem, quæ integra ipsorum patri obvenisset, inter se ex æquo dividunt, l. 2. §. Si duo nepotes, D. de collat. bonor. & Instit. de hæred. quæ ab intest. defer. §. Cum filius, versic. Et quia placuit, & Authent. Cessante, C. de legit. hæred. Porò in collateralium legitima successione jus successionis in stirpes habet locum adhuc in fratre defuncti & nepotibus ex præmortuo fratre altero simul concurrentibus, quo casu nepotes succedunt in stirpes, patrum autem horum in capita. Sed in ulterioribus collateralium gradibus nulla deinceps admittitur successio in stirpes, sed aliis exclusis soli admittuntur in capita qui sunt in eodem proximiori gradu. Authent. Post fratres, C. de legit. hæredib.

XII. Certa est itaque Juris Romani, quam sequimur dispositio, ut quando fratrum prædefunctorum filii cum suis patruis, aut avunculis concurrunt, fratribus scilicet ejus defuncti intestati, de cujus agitur successione, ut patrum quidem singuli in capita succedant, nepotes autem ex defuncti fratribus, quanvis uno gradu posteriores quam patrum, vocentur quoque ad successionem, non quidem cum patruis in singula capita, sed solum in stirpes, jure scilicet paternæ representationis illam, quæ patri viventi accessisset, partem inter sese dividentes. Et hoc indubitatum est. Caterum non consentiunt inter se Juris Interpretes, quando nullo patruo, vel avunculo concurrente, soli supersunt ex diversis fratribus nepotes, an ipsi singuli vocentur ad succedendum in capita, an verò in stirpes, quando istorum parentes post se filios reliquerunt numero impares, Titius exempli gratiâ duos tresque liberos superstitēs, at Sempronius ejus frater unicum sibi

sibi superstitem filium. Præcellentiora Juris lumina inter se dissident, quia Romanæ quæ supersunt leges rem perspicuè minimè definire. Azo docet omnes illos ex diversis fratribus nepotes in capita promiscuè succedere. Accursius ex opposito istos omnes vocat in stirpes. Accursio consentiunt Bartolus, Cinus, Dinus, Angelus Perusinus, & ex Gallicanis Doctoribus Joannes Faber, olim meritissimus Regni Franciæ Cancellarius, in §. *Nos autem*, Instit. de legit. agnat. success. & Guido Papæ quæst. 134. & Benedictus in cap. *Raynuius*, verbo *Et uxorem*, num. 631. Sed Azonis doctrina, quam tuentur Ostiensis, Baldus, Salicetus, Antonius Faber in Senatu Sabaudie Præses primarius, demùm in Curiis Franciæ omnino prævaluit. Et posteriores Gallicani Scriptores unanimes hanc ipsam nepotum ex fratribus promiscuam successionem adstruunt in capita, & firmant hac ratione, quia cum omnes gradu pares existant, pares etiam hæreditatis partes inter se sortiri debent. Ita Ferrerius ad Guidonem Papæ, quæst. 134. Cujacius in Novelam 118. cap. 3. Rebuffus, Chopinus, Lubertus, pluresque alii, quos citat & sequitur Franciscus Barry lib. 18. de successionib. tit. 3. num. 5. Nihil verò obstitit Authent. *Cessante*, C. de legit. hæredib. quia loquitur de concursu præcisè diversorum agnationis graduum, scilicet fratris & ex aliis prædefunctis fratribus nepotum. At verò in causa ista personæ concurrentes omnes in eodem gradu sunt. Eidemque adstipulatur lex 2. §. 2. D. de suis & legit. hæredib. In gradibus quoque paribus nullum admittitur jus representationis, omnesque & soli succedunt qui sunt in eodem agnationis gradu aqualiter, & in capita, nullo marium vel foeminarum discrimine: etiam in hac patria Provinciæ, cujus Statutum municipale est, ut extantibus masculis foemina non succedant, non obtinet nisi in linea directa, cessatque in gradibus collateralium. Prædicta decernuntur in Authent. *Post fratres*, C. de legit. hæredib. *Post fratres*, ait, *fratrumque filios vocantur quicumque gradu sunt proximiores, qui pares in gradu pariter admittantur, sublata differentia masculorum & foeminarum: sola namque cognatio spectatur in talibus. Fiet autem divisio in capita, & non in stirpes.*

CAPUT XXI.

Quidnam restituendum sit.

I. ONCE diversa est ratio ejus qui bona fide possidet rem alienam, ab eo qui mala fide penes se habet. Qui enim bona fide accepit & detinet, si fortè rem alienam sine sua culpa mittat, in nullo tenetur restituere, nisi in eo tantum in quo ditior est factus. Itaque is qui rem alienam bona fide emerit, credens vendi